

STÁT N Í D I V A D L O V O S T R A V Ě

Premiéra dne 15. března 1953 v Lidovém divadle.

MOLIÈRE

CHUDÁK MANŽEL

(George Dandin)

Komedie o 3 dějstvích. Přeložil E. A. Saudek.

Jíra Danda, bohatý venkovan	Miloš Pavlín
Anděla, rozená baronka z Hloupětína. jeho žena	Vlasta Vlasáková
Klitander, její milenec	Jiří Roll
Klaudýnka, její komorná	Dáša Veselá
Baron z Hloupětína	Miroslav Knoz
Baronka z Hloupětína	Lola Skrbková
Zmotal, chasník ve službách Klitandrových	Jiří Duras
Treska, Dandův pacholek	Miroslav Olejníček

Režisér: Bronislav Křanovský.

Výtvarník: Zdeněk Hybler.

Nu obálce rytina od F. Chaveaua z titulního listu II. dílu Molièrových děl, vydaných v Paříži 1666. Uprostřed musa Thalie, upravo Molière, vlevo Armanda Bějartová v roli Anežky ze Školy žen.

MOLIÈRE

1622 — 1673

Vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, herec, dramatik,
divadelní ředitel — tvůrce nového francouzského divadla.

Je prece účelem komedie předvádět lidské slabosti a chyby zcela všeobecně a zejména uvádět na scénu lidi našeho století. Molière.

»Je prends mon bien où je le trouve — beru své náměty, kdekoliv je najdu«, pravil Molière. A pilní literární historikové nám snesli v nesčetných — skromných i objemných — dílech spousty dokladů o vzorech, ze kterých čerpal Molière, ať již pro jednotlivé postavy, situace a zápletky, nebo pro celé hry. Ale sotva se jim podařilo sepsat všechny prameny Molièrova díla, protože víme příliš málo o vlastním životě tohoto velkého komického básníka — o životě, který mu přinášel podněty pro uměleckou práci jistě právě tak, jako literatura. A docela nic již nevíme o všech postavách a postavičkách, se kterými se setkal při svém patnáctiletém putování po Francii, a které prý — podle známé anekdoty — tak bedlivě po celé hodiny pozoroval u kteréhosi venkovského holiče. Literatura snad dala Molièrovi mnohé postavy i děje — ale skutečný život dal Molièrovi mnohem víc. Vždyť přímo z něho bral básník dech života pro hrdiny svých komedií, pro hrdiny, jež svým geniem učinil nesmrtelnými.

Pod jedním portrétem herce Tiberia Fiorelliho-Scaramuccia je nápis: Il fut le maître de Molière et la nature fut le sien — byl učitelem Molièra — a jemu samému byla učitelem příroda«. A Molière skutečně rozvíjel realistickou tradici italského divadla, nejen jako herec, ale i jako autor. Dovedl však ještě víc: vtisknout celému dílu výrazně národní charakter, navazuje přímo na lidové divadlo francouzské. Kdybychom chtěli v plné míře ocenit tyto mimořádně výrazné rysy Molièrova díla, museli bychom je porovnat se záplavou tehdejšího módního literárního braku, odvařeného podle španělských vzorů, rozplývajícího se v titěrnůstkách, falešných nežnostech, citovém pokrytectví, a vynikajícího především naprostým nedostatkem otevřeného vztahu ke skutečnému životu. A proti celé této oficiální literatuře se odvážilo postavit jen několik málo děl, až zarážejících svou smělostí a přímostí, s jakou zobrazily skutečnost.

Molière však přichází s úmyslem věrně kreslit současnost a jejím realistickým obrazem aktivně působit na mysl svých diváků jako s jasným uměleckým programem. My víme, že zůstal tomuto svému programu věren po celý život. Tvořil politické divadlo v pravém slova smyslu — divadlo bojující za nejpokrokovější ideály té doby:

za duchovní a mravní osvobození člověka od útlaku náboženské dogmatiky, za sociální osvobození nižších tříd od útlaku církevní i světské šlechty, za osvobození společnosti od všech zjevů, které se přiči zdravému rozumu i citu. Byl to boj těžký, protože opora, kterou mu mohl poskytnout jedině král, byla příliš malá proti síle nepřátel — v zemi, kde tajné reakční náboženské organizace zasahovaly svými chapadly až k samému trůnu »krále slunce«. Útoky Molièrových zjevných i tajných odpůrců, které vyvrcholily zejména po uvedení Školy žen, Tartuffa a Dona Juana, provázely básníka až za hrob. Ale ani tam neskončil boj proti Molièrovi a jeho dílu. Můžeme jej sledovat až do dnešní doby v kritických pojednáních i inscenacích, smazávajících politický charakter jeho tvorby a její hluboký realismus.

Naše dnešní osvobozené divadelní umění stojí před úkolem očistit Molièrovy hry od t. zv. tradičního pojetí, zkrz nazkrz formalistického, a usilovat o jejich pravdivý jevištní výklad, opřený o hluboké a pečlivé studium doby, jejímž jsou obrazem. Hra o Chudáku manželovi, v originále nazvaná George Dandin (tedy: Jíra Ťulpas) nebyla nikdy řazena mezi přední díla Molièrova. Setkávala se často s malým úspěchem a ještě častěji s rozpaky, komu dává autor ve hře za pravdu a kam hrou vlastně mířil. Buržoasie se ovšem nemohla smířiti s ostrou satirou, útočící i do jejího vlastního středu.

Látku, kterou našel v jedné povídce Boccacciova Decameronu, uvedl básník na jeviště už ve svém mládí jako jednoaktovou frašku »La jalousie de Barbouillé« (Žárliivost Packalova). A právě na tom, v čem se Molière odchýlil od své předlohy, můžeme bezpečně rozeznat, kam je namířen hrot jeho satiry. Bez rozpaků užil Molière dějové zápletky z Boccaccia, kde kupce Tofana obelství nevěrná žena. Ale tím, že mezi svého Jíru a jeho ženu staví přehradu společenského rozdílu, dává hře hluboký společenský dosah. Danda, zbohatlý příslušník třetího stavu, se oženil s dcerou ze šlechtické rodiny. A Molière se nikterak neskrývá se svým odmítavým názorem na příslušníky své, společensky bezprávné třídy, kteří napodobováním šlech-

---

Úkolem komedie je napravovat nedostatky lidí. A viděli jsme, že divadlo má velkou sílu k nápravě. Nejkrásnější příklady vážné morálky, jsou obyčejně méně mocné, než satira a nic neplatí na většinu lidí tak dobře, jako kresba jejich chyb. Pro neřesti je to veliká rána, jsou-li vystaveny posměchu celého světa. Člověk snadno snese výtky, ale naprosto nesnáší výsměch. Člověk bude klidně zlý, ale nechce být směšný. Molière.

tických mravů, zakupováním predikátů a vnučováním se do »vznesené« společnosti se snaží dosáhnout důstojnosti, která je jim od-pírána. Nezatajuje však ani skutečnost, že baron a baronka, své cti tolik dbalí, prodali svou dceru Dandovi jen proto, aby svými penězi zachránil dohasínající lesk jejich rodiny. Nemilosrdně strhává Molière škrabošku s tváře popanštělému měšťákovi, právě tak jako pokryteckým feudálům, kupčicím se štěstím své dcery; nešetří však ani její mravní zkaženost ani prázdné hejskovství záletného vikonta. V několika hlavních postavách hry, k nimž se připojují postavy sluhů, načrtl Molière plastický obraz celé společnosti své doby: venkovský zbohatlý měšťák, deroucí se stůj co stůj výš, chátrající venkovská šlechta, zdemoralisovaná pařížská šlechta, chovaná při královském dvoře jen pro zvýšení panovníkova lesku, prostý, nezkažený venkovský chlapec a komorná, protřelá službou v panském domě — v nich je přesně postiženo třídní rozvržení tehdejší francouzské společnosti. Ale Molière jde ještě hlouběji a postihuje samou podstatu úpadku této společnosti. A nalézá ji v oné nepřekonatelné přehradě mezi privilegovanou třídou a nižšími třídami, v přehradě, která ani nedovolí Dandovi, aby se jak se patří vypořádal se svou nevěrnou ženou a jejím milencem — protože oni jsou šlechtici, kdežto on nikoli. Kolik hořkostí zaznívá ve slovech Dandových, když pozdě poznává, že sám na sebe ušil pytel, ze kterého nemůže ven.

Snad nám bude chybět v této sžiravé satíře opravdu kladná postava, která by našla východisko ze situace. Ale vzpomeňme na Gogolova Revisora, jemuž byl vytýkán tentýž nedostatek. Gogol pravil, že smích je oním kladným hrdinou jeho komedie, smích hlediště, který vítězí nad zlořádem, na jevišti zobrazeným. A právě tak Molière vystavuje posměchu všechno to, co brání lidem ve št'astném životě, co musí se světa zmizet, protože věří, že smích má velkou sílu k nápravě. A my se dnes jeho komedii o Chudáku manželovi můžeme smát tím radostněji a volněji, čím blíže máme k takovému uspořá-dání lidské společnosti, ve které budeme moci žít vedle sebe a spolu jako svobodní a navzájem si rovní lidé. Oskar Batěk.

Na protější stránce: Molière předčítá svého Tartuffa v salonu u Ninon de l' Enclos. Rytina J. L. Anselina podle obrazu od Monsiau. Postavy na obrázku zleva: J. B. Lulli, Pierre a Thomas Corneille, Racine, I. H. Mansard, LaFontaine, maršál de Vivonne, Quinault a Baron (oba stojící), Boileau Despreaux, Chapelle, de Condé, Ninon de l' Enclos, St. Evremonit, Molière, La Bruyère, Mignard (stojící), Le Duc de la Rochefoucault, Girardon.

Jste zábaovní se svými pravidly umění, jimiž omračujete nevědomé a jimiž nám stále hučíte do uší. Kdo vás slyší mluvit, mohl by se domnívat, že tato pravidla jsou jakési největší mysterium světa. A přece je to jen několik letmých pozorování o tom, co může opodstatnit naši zálibu v tom či onom uměleckém dile. Tjž zdravý rozum, jenž před dávnými věky vytvořil svůj soud, dospěl by k těmž i dnes, aniž by mu Aristoteles nebo Horác musel přispěchat na pomoc. Rád bych věděl, není-li nejlepším pravidlem všech pravidel, prostě libit se a zdali nesledoval dobré cesty ten divadelní kus, jenž toho cíle dosáhl. Myslíte, že divadelní obecnstvo se klame, či dá se klamat o těchto věcech a že nedovede samo posoudit, má-li či nemá-li v něčem nalézt zalíbení? A právě oni pánové, kteří nejvíce mluví o pravidlech, která znají lépe než všichni ostatní, sami vyrábějí komedie, pro něž se nikdo nenadchne. To jen dokazuje, jak těžko je stavět na jejich těžkopádných zásadách. Neboť nelíbí-li se hry, jež jsou udělány správně podle všech pravidel, a naproti tomu, líbí-li se nám ony, jež nejsou dělány správně — z toho by nezbytně následovalo, že znalost pravidel sama nedostačuje. Nedbejme tedy pletichaření a pletich a ptejme se po dojmu, jimž komedie na nás působí. Poddejme se upřímně místům, jež nás chytanou za srdce a nemějme starosti o důvody, proč vlastně v tom či onom jsme našli zalíbení.

Molière.

MOLIERE LISANT SON TARTUPE CHEZ NINON DE LENCIOS

Molière

Jan Neruda

Vysloví-li se Molière, vysloví se jméno věčné. Básníků obrovské velikosti je v oboru veseloherním málo, jedním z nejobrovštějších je Molière, syn čalouníkův, dítě z lidu. Sám, jsa hercem a náležeje podle náhledů své doby tedy k lidu opovrženému, povznesl se zase duchem svým až na přátelství s prvními duchy Francie, ano i s králem Francie. Herec Molière nestal se sice členem francouzské akademie, někdy ke konci minulého století, avšak postavila akademie ta v místnostech svých poprsí jeho a vepsala v historii lidského ducha památná slova: »Nic nescházelo slávě jeho, on schází slávě našim.« Za života stoloval s knížaty, a když umíral, odepřeli mu dva kněží poslední pomázaní, a když umřel, odepřel mu farář hrob. — »Jakž, odpírají mu poctivý hrob?«, zvolala vdova jeho, »v Řecku by mu byli postavili oltáře!« Nač ale podobné známé věci rozkládat o Molièrovi, který má již svůj věčný! Ani všeoborní francouzští romantikové neodvážili se dotknout slávy jeho, i co do jazykové, je Francouzům dosud vzorem a Němci nenapsali toho tolik ani o »Faustu« ani o »Hamletu«, mnoho-li Francouzové o své pýše, o svém Molièrovi, »Molièrovi nemůžeme nikoho po bok postavit«, přiznávají se sami chlubitvi Němci — a to jest tuze, tuze mnoho.

Molière stvořil národní veselohru francouzskou. Vybavil ji z přehnaných intrik komedie španělské, zprostil ji improvisace italské, uvedl ji na onu kolej, na které se Francouzům nejlíp daří, na objektivní, totiž líčení života a lidí samých. Molière byl velkým pozorovatelem. Kdo ho pozval do společnosti, aby se společnost vtipným Molièrem pobavila, zmýlil se velmi; Molière bavil jen sama sebe, uvažoval každé smluvené slovo, pozoroval každý pohyb, ano, byl tak nezdvořilým, že to sobě i ve společnosti zapisoval. Odtud pak také jeho síla v individualisování povah, odtud i pravdivost onoho výroku o něm, že Molière nemá slohu, že ale všechny postavy jeho mluví slohem svým. Jasnost a pevnost v líčení povah byly hlavním jeho ideálem, tomu musela se pak ovšem přidružit přirozená, průhledná stavba kusu, dramatičností svou podivuhodná často exposice. On líčil lidi, proto také nedbal umělého a intrikantního zauzlení, a když se mu podařilo vyhloubat povahy, nedbal již ani o to, aby konečné rozuzlení překvapilo.

Rytina Jacquese Callota: Kočovní herecká společnost. Ilustrace k realistickému románu.

Život Molièrův a divadlo byly ztotožněny. Churav již, napsal svého »Le malade imaginaire«, poslední svůj kus — na smrt nemocen, hrál v kuse tom hlavní úlohu »domnělého nemocného«, při slově »juro« sklesl a odnesli ho s jeviště na smrtelné lože. Divadlo mu bylo vším, a to v takové míře, že sám prosí: »Ať ani nikdo raději nečte kusy mé, kdo nemá obrazotvornosti, aby sobě při čtení hned myslel na hru!«

Velevtipný Molière nedovedl v životě udělat vtíp, nemohl-li to učinit v nějakém, alespoň spojení s divadlem. Jednou dovolte mně zde opakování anekdoty méně snad známé — hádal se s Lafontainem, který mluvil proti užívání tak zvaných »les apartés« čili tajomlív v dialogu dramatickém. Lafontaine vemužil se do ohně a mezitím vykřikl Molière několikrát: »Lafontaine je darebák«, aniž by ho byl Lafontaine zaslechl, čímž oprávněnost tajomlívů byla i vtipně i nezvratně dokázána. Ale ani v kusech svých nevystupuje Molière nikde co vtipálek. Žádná z osob jeho nehoní se za vtipem, vtip objeví se v dialogu přirozeně tam, kde je ho potřebí k vylíčení povahy. Jeho vtip není tedy reflektovaný, nýbrž přirozený, na jisté a určité jen situace a osoby se vřící. Proto také neposmívá se Molière lidstvu, nýbrž lidem — v tom právě je jeho francouzský národní ráz. Na doklad čti jeho »Misanthrop«, srovnej sobě pak posměch v Góthově »Faustu« lidstvu činěný, s posměchem v »Misanthropu, lidem činěným.

Ve vážných kusech postačí říci správně myšlené a dobře napsané věci. V komedii to nestačí. Ta musí bavit, musí umět rozesmát a není tak lehké, jak by se zdálo, slušné lidi přimět k tomu, aby se chtěli, nechtěli, smáli.

Molière.

Molière a jeho doba

Bronislav Křanovský

XVII. století ve Francii — století, v němž se narodil a žil nesmrtelný syn Francie Jean - Baptiste Poquelin, zvaný Molière (1622-1673), je dobou naprostého rozkladu feudálního zřízení, který postupuje neúprosně s logikou historického vývoje. V této době ustanovený královský absolutismus je rovněž odstraněn a celá epocha končí buržoasní revolucí v roce 1789.

Zdánlivě pevné, ale uvnitř prohnílé základy feudalismu byly otřeseny hospodářským, politickým a kulturním vývojem doby, která nese výmluvný název renesance (obrození). Zastaralý feudální společenský řád překážel historickému vývoji, spoutával čerstvé síly mladé a rostoucí buržoasie, dychtící tyto své síly rozvinout a dobýt světa. Nad feudální šlechtou, která tvrdošíjně hájila své posice a výsady, zvítězil královský absolutismus. Utichly vzájemné rozbroje a sváry jednotlivých feudálů a vyčerpaná země byla konečně pacifikována. Byly vytvořeny výhodné podmínky pro hospodářský rozvoj země, se kterým paralelně se rozvíjí řemeslná výroba a obchod.

Rozkvět hospodářských sil a průmyslu je velmi úzce spjat s rozvojem věd a kultury, na němž má velký zájem jak měšťanstvo, tak i královská moc, do jejíž pokladny plynou v podobě daní a poplatků značně vysoké částky.

Tomuto rozvoji hospodářství věd a kultury nepřeji reakční síly (aristokracie a církve), poněvadž jejich hospodářská a politická moc je neustále více podkopávána. Reakce brání všemi prostředky jakémukoliv pokroku, neboť se sama opírá o zastaralý způsob výroby a získává v nevolnickém systému bez velkých investic ty nejlevnější pracovní síly. Církve, která byla tak dlouho monopolním šířitelem kultury a vzdělání, ztrácí čím dál, tím více svůj význam a svou autoritu, c níž však neustále bojuje. Kultura a vzdělání se osvobozují poznenáhlu z církevních scholastických okovů a stávají se světskou záležitostí. Podobně se světskou záležitostí stává i právo, neboť na tomto úseku ideologické fronty si vytváří měšťanstvo svou inteligenci. Tito měšťanští právníci studují nově objevené (ve své podstatě protifeudální) a v jistém smyslu měšťanské právo římské. Toto právo je klasickým výrazem životních poměrů, ve kterých vládne čistě soukromé vlastnictví. Nový vývoj otevírá lidskému rozumu a

myšlení daleké perspektivy do nových obzorů. Do této doby sahají nové zeměpisné objevy. Položen byl základ pozdějšímu světovému obchodu. Námořní velmoci té doby, Anglie, Francie, Holandsko, Portugalsko, Španělsko, obsazují a tvoří své kolonie. Počíná budování velikých obchodních a zároveň válečných loďstev. Tak společným úsilím měšťanstva a královské moci byly položeny na počátku 17. století základy k nebyvalému dosud hospodářskému a kulturnímu rozvoji Francie, z něhož měla prospěch především buržoasie a královský dvůr.

Pracující vrstvy z měst a venkova žily ve své valné většině v nepředstavitelné bídě. Lid byl zatížen nesmírnými daňovými břemeny, vykořisťován a nemilosrdně ožebračován různými válkami. Četné protikrálovské vzpoury feudálů činily život nesnesitelným a proto lid často povstal na obranu svých práv v mohutných selských rebeliích, které byly ovšem krutě a bezohledně potlačeny. Údělem pracujících vrstev bylo nové ztrocení a zbídačení.

Za těchto okolností šlechta ztrácela neustále více svou moc, její příjmy se značně zmenšily a šlechta pomalu, ale jistě chudla. Bohatnoucí měšťané odkupovali od těchto ruinovaných šlechticů jejich pozemky a sami se snažili žít podle vzoru a příkladu šlechty. Církev a šlechta se ovšem nemínily vzdát boje proti společenskému vývoji, který se marně snažily zadržet a osnovaly další vzpoury. Kardinál Richelieu a král Ludvík XIII. všechny pokusy o vzpouru krvavě potlačili. Za vlády kardinála Mazarina, který zastupoval dosud nezletilého Ludvíka XIV., vyvolala šlechta novou vzpouru tím nebezpečnější, že k ní dovedla pomocí peněz a slibů strhnout i chudinu a část pařížského měšťanstva. Zatím co chudina volala po svobodě, pařížské měšťanstvo vzbouřence opustilo. Ludvík XIV. se vrátil, vzpouru potlačil a svoji ohroženou moc ještě více upevnil. Dovedl udržet šlechtu na uzdě a učinil ji naprosto závislou na královské přízni. Šlechta byla nucena žít na královském dvoře jako odznak královské moci nákladným životem, který ji nakonec ruinoval a vrhl do rukou lichvářů z řad bohaté buržoasie.

Odráz těchto skutečností, které je nutno znát, abychom pochopili dílo a osobnost Molièra, zakladatele jevištního realismu na francouzské scéně — nalézáme ve velké většině Molièrových děl.

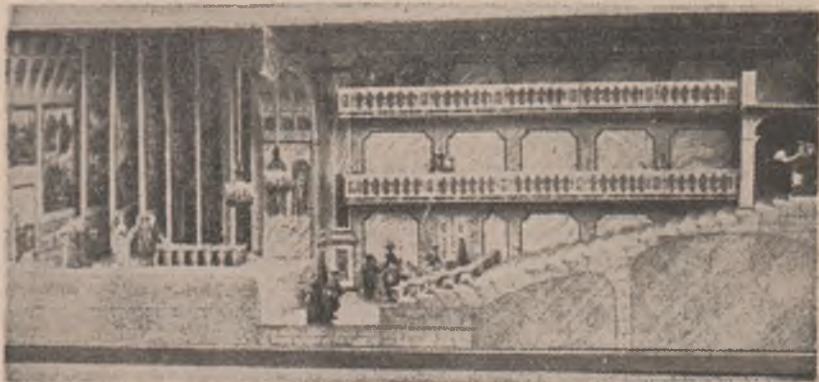

Utisk a ožebračování venkovanú za vlády Ludvíka XIV. Dobová rytina.

Zdravý rozum není v divadle odkázán pouze a jenom na určitá místa a rozdíl mezi půlkou louisdorů a patnáctihaléřovou mincí nemá nic společného s dobrým vkusem. Je lhostejno, mám-li místo k sedění či k stání — tam i zde mohu mít úsudek nesprávný. Divám-li se na věc naprosto všem obecně, ta pochvala přizemí může být i spolehlivější, protože mezi těmi, kdo toto přizemí tvoří, jsou někteří opravdu schopni posoudit hru podle všech pravidel a jiní sledují metodu ještě lepší a oddají se prostě svému dojmu, ani předčasně a slepě neodsuzují, ani nepředstírají, že jsou uneseni, ani nedávají na obdiv směšnou přecitlivělost. Molière.

Podelný průřez Moliérovým divadlem v Palais-Royal. Rekonstrukci podle dobových dokumentů a dnešního stavu provedl M. Scheffer. Kresba M. L. Dietzera.

Vlevo je jeviště s dekorací a herci (III. dějství, VII. scéna z »Lakomce«). Jeviště bylo osvětleno třemi velkými lustry. V popředí jeviště jsou sedátka pro »zlatou mládež«, k vůli kterým musely být 3 přední dekorace nahrazeny neměnnými sušitami. Před jevištěm je přizemí, kde byla neilevnější místa — k státní. Dále vidíme stupňovitě se zvedající hlediště s lavicemi. Po obou stranách sálu byly dvě galerie. Na horní galerii v koutě u jeviště seděli hudebníci (6 houslistů).

*Než těžkým kamenem se hrobu klenba šerá
na ožky uzamkla nad tělem Moliéra,
sta jisker nápadů, jichž ceníme dnes třpyt,
nám hloupi zpozdilci dovedli zošklivit.*

*Sotvaže Parca však, nezvratné sudby znalá,
nit jeho života nůžkami zpřetrhala
pak Musy odešlé, cenu jsme pochopili.
S ni komedie však již pozbyla své síly,
marně se pokouší vyrvat se mdloby stínu
u potáci se jen v scém sešlém brodekýnu.*

Boileau »Épître VII.

Jean Baptiste Molière

- 1622 — 15. ledna, pokřtěn v Paříži Jean-Baptiste Poquelin, nejstarší syn čalouníka Jeana Poquelina a Marie Cressé.
- 1632 — v květnu zemřela Marie Cressé.
- 1637 — zajistil Jean Poquelin pro svého syna úřad královského čalouníka.
- 1636 — 1640 (?) Jean-Baptiste studoval na koleji v Clermontu.
- 1641 — poslouchal spolu s Chappellem, Bernierem a Cyranem de Bergerac přednášky filosofa Gassendiho.
- 1642 — studuje práva a odjíždí do Orleansu.
- 1643 — se spřátelil s herečkou Madeleinou Bédartovou a vzdává se zaměstnání svého otce. Pod jménem Molière zakládá Illustre-Théâtre (Slavné divadlo), které pořádá své představení v Rouenu a pak v Paříži.
- 1645 — udělalo Illustre-Théâtre úpadek, Molière byl uvězněn pro dluhy.
- 1645 — 1658 putuje Molière se svou společností po venkově. Získává přízeň prince De Conti.
- 1655 — hraje Molière v Lyonu svou první literární komedii **Janek**.
- 1656 — v Béziers po prvé uvádí své **Trampoty zamilovaných**.
- 1658 — navrací se Molière se svou společností, zvanou nyní »Troupe de Monsieur« do Paříže.
- 1658 — 24. září hraje Molièrova společnost Corneillova »Nikoméda« a jakousi frašku před králem, který společnosti přidělil sál v paláci Petit-Bourbon.
- 1659 — 18. listopadu premiéra **Směšných precieček**. Veliký úspěch.
- 1660 — umírá Molièrův bratr, po němž Molière dědí otcův úřad. Píše komedii **Sganarel**.
- 1661 — Molière se stěhuje do Palais-Royal. Píše tragikomedii **Don García z Navary, Školu manželů a Lidi obtížné**.
- 1662 — 20. února oženil se Molière s Armandou Bédartovou, sestrou (nebo dcerou) Madeleiny.

- 1662 — 20. prosince premiéra významné komedie **Škola žen**.
- 1663 — odpovídá Molière na útoky proti Škole žen svou **Kritikou Školy žen a Versaillskou improvisací**.
- 1664 — narození a smrt prvního Molièrova dítěte, jehož kmotrem byl král Ludvík XIV. Komédie-balet **Manžel z donucení**.
- 1664 — 7.—13. května pro slavnosti ve Versailles. píše Molière **Princeznu z Elidy** a tři akty **Tartuffa**, který však byl zakázán.
- 1665 — **Don Juan** zakázán při 15. reprise. Král Ludvík XIV. dává Molièrově společnosti titul »Troupe du Roi« — Královská společnost. Komédie **Láska lékařem**. Roztržka mezi Molièrem a Racinem.
- 1666 — **Misanthrop** a **Lékařem proti své vůli**.
- 1666 — prosinec—únor 1667 — pro slavnosti v Saint Germain píše **Melicertu**, komickou pastorálu a **Siciliána**.
- 1667 — je v Palais-Royal provozován **Tartuffe** pod názvem **Pokrytec**. Je zakázán následujícího dne.
- 1668 — **Amphytrion**, **George Dandin (Chudák manžel)**, **Lakomec**.
- 1669 — 5. února znovu uveden **Tartuffe**. Smrt Molièrova otce. Komédie **Pán z Prasátkova**.
- 1670 — **Velkolepí milenci**, **Měšťák šlechticem**.
- 1671 — **Psyché**, tragedie-balet, ve spolupráci s Corneillem, Quinaultem a Lullim. **Šibalství Skapinova**, **Komtesa z Escarbagnas**.
- 1672 — 17. února, smrt Madeleiny Bèjartové. **Učené ženy**.
- 1673 — 10. února, **Zdravý nemocný**.
- 1673 — 17. února byl Molière při představení stížen záchvatem kašle. odvezen domů do ulice Richellieuovy, kde zemřel. Pochován v noci 21. února.
- 1680 — 16. srpna spojila se Molièrova společnost se společností v hotelu de Bourgogne, pod názvem **Králova společnost**. — (Nynější Comédie-Française).

Molière: CHUDÁK MANŽEL. — Program vydalo Státní divadlo
v Ostravě. Tisk Ostravské tiskárny, n. p., prov. 02, Ostrava, Hollarova.
Cena 5.— Kčs.